

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.02.2019, sp. zn. 27 Cdo 1495/2017, ECLI:CZ:NS:2019:27.CDO.1495.2017.1

Číslo: 123/2019

Právní věta: Řízení podle § 16a odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a hnutích, je řízením ve statusových věcech právnických osob ve smyslu § 85 písm. a) z. ř. s., v němž jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy [§ 3 odst. 2 písm. a) z. ř. s.]. Shledá-li soud v řízení podle § 16a odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., rozpor napadeného rozhodnutí orgánu strany (hnutí) se zákonem nebo stanovami strany (hnutí), vysloví (zpravidla) jeho neplatnost. Ustanovení § 16a odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., brání tomu, aby byla platnost rozhodnutí orgánu politické strany (hnutí) posuzována v jiném řízení; nelze ji tudíž posuzovat v řízení o návrhu podle § 80 o. s. ř. a ani nemůže být přezkoumávána jakožto předběžná otázka v jiném soudním řízení, neurčuje-li zvláštní právní předpis jinak. Požadavek § 16a odst. 2 zákona č. 424/1991 Sb., na vyčerpání prostředků nápravy u rozhodčího orgánu strany (hnutí) je hmotněprávní podmínkou uplatnění práva na soudní ochranu priznaného členovi strany (hnutí) v § 16a odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.02.2019

Spisová značka: 27 Cdo 1495/2017

Číslo rozhodnutí: 123

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Politické strany, Příslušnost soudu věcná, Valná hromada

Předpisy: 2 a 3 předpisu č. 424/1991Sb.

§ 16a odst. 1

§ 3 odst. 2 písm. a) předpisu č. 292/2013Sb.

§ 85 písm. a) předpisu č. 292/2013Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Návrhem na zahájení řízení podaným u Okresního soudu v Mostě dne 30. 5. 2014 se navrhovatel domáhá určení, zda usnesení, jež byla přijata valnou hromadou politického hnutí S..cz (dále též jen „hnutí“) dne 10. 2. 2014, kterými

[1]byli zvoleni noví členové předsednictva hnutí Z. J. a P. P.,

[2]byl zvolen předseda hnutí B. S.,

- [3]byly změněny stanovy hnutí,
- [4]byla schválena změna sídla hnutí,
- [5]byl odvolán člen předsednictva hnutí P. H.,
- [6]byla odvolána první místopředsedkyně předsednictva hnutí H. J.,
- [7]byl zvolen člen předsednictva hnutí J. M. za odvolaného P. H.,
- [8]byla zvolena místopředsedkyně hnutí Z. J.,
- [9]byl zvolen místopředseda hnutí P. P.,
- [10]byly zvoleny členky kontrolní komise hnutí A. D., M. P. a G. M. a
- [11]byli zvoleni členové rozhodčího výboru hnutí B. H., J. Š. a L. J.

(dále též jen „usnesení valné hromady“), a následná rozhodnutí učiněná orgány hnutí v návaznosti na tuto valnou hromadu jsou v souladu se zákonem a stanovami ve smyslu § 16a zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích (dále též jen „zákon o politických stranách“).

2. Okresní soud v Mostě rozsudkem ze dne 3. 9. 2015, č. j. 15 C 261/2014-150, určil, že A/ usnesení valné hromady (výše uvedená pod č. 1 až 11) a B/ rozhodnutí předsednictva hnutí ze dne 11. 3. 2014 o ukončení členství H. J. v hnutí nejsou v souladu se stanovami hnutí a se zákonem o politických stranách (výrok I.), zamítl „žalobu“ co do požadavku navrhovatele na určení, že sdělení hnutí ze dne 6. 3. 2014 a ze dne 10. 3. 2014 o neexistenci členství tam uvedených osob nejsou v souladu s jeho stanovami a se zákonem o politických stranách (výrok II.), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III.).

3. Vyšel přitom mimo jiné z toho, že:

[1]Valná hromada hnutí se konala 10. 2. 2014 bez přítomnosti navrhovatele, jenž na ni ani nebyl pozván, ačkoliv podle stanov hnutí pozván být měl.

[2]Ke dni konání valné hromady byl navrhovatel členem hnutí, přestože se nedochovaly listiny týkající se vzniku jeho členství.

[3]Ke dni konání valné hromady mělo hnutí i jiné orgány než jen předsednictvo, a to kontrolní komisi a rozhodčí výbor, za jehož člena (a předsedu) byl dne 6. 1. 2011 valnou hromadou hnutí zvolen navrhovatel.

4. Na takto ustaveném základě soud prvního stupně uzavřel, že pokud navrhovatel nebyl jako člen hnutí a dlouholetý předseda rozhodčího výboru na valnou hromadu pozván, jsou usnesení valné hromady, jakož i rozhodnutí předsednictva (zvoleného rovněž v rozporu se zákonem a stanovami) o ukončení členství H. J., v rozporu se stanovami, zákonem o politických stranách a Ústavou České republiky. Sdělení hnutí ze dne 6. 3. 2014 a ze dne 10. 3. 2014 o neexistenci členství tam uvedených osob nemají podle soudu jakékoliv právní účinky, nejedná se tudíž o rozhodnutí, jež by mohla být přezkoumávána v režimu § 16a zákona o politických stranách.

5. Soud prvního stupně dospěl k závěru, podle něhož by bylo bezpředmětné před podáním návrhu na zahájení řízení podat žádost o zjednání nápravy u rozhodčího výboru hnutí ve smyslu § 16a odst. 2

zákona o politických stranách. Plně se tak ztotožnil se stanoviskem navrhovatele, podle kterého přijetím nových členů rozhodčího výboru, aniž byli odvoláni ti stávající, došlo k situaci, „kdy existují dva různé rozhodčí výbory, a není zřejmé, ke kterému by se měl navrhovatel obrátit se svou žádostí o určení, zda je rozhodnutí valné hromady v souladu se zákonem a stanovami. Navrhovatel se navíc stále považuje za předsedu jednoho z rozhodčích výborů a musel by podání adresovat sám sobě. Současně legitimitu nově zvoleného rozhodčího výboru uznat nemůže, přičemž první rozhodčí výbor by žádosti vyhověl, druhý by ji zamítl a vznikla by patová situace bez řešení“.

6. Krajský soud v Ústí nad Labem k odvolání hnutí v záhlaví označeným rozsudkem rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku I. potvrdil [první výrok písm. a)], ve výroku III. je zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení [první výrok písm. b)] a nařídil soudu prvního stupně, aby své rozhodnutí doplnil tak, že rozhodne o „žalobním“ požadavku na určení, že rozhodnutí o volbě J. Z. prvním místopředsedou hnutí přijaté na valné hromadě hnutí konané dne 10. 2. 2014 není v souladu se stanovami hnutí a se zákonem o politických stranách (druhý výrok).

7. Odvolací soud měl za to, že postup podle § 16a odst. 2 zákona o politických stranách nelze po navrhovateli v projednávané věci rozumně požadovat vzhledem k tomu, že jedním z napadených usnesení valné hromady (výše uvedeným pod č. 11) je i volba všech členů rozhodčího výboru hnutí, na který by se měl se svou žádostí obrátit. Podle odvolacího soudu „ani nelze očekávat, že by (rozhodčí výbor) mohl cokoliv vyřešit, pouze by došlo k prodloužení sporu“. Námitku hnutí o nesplnění podmínky řízení spočívající v nedostatku pravomoci soudu k projednání a rozhodnutí věci ve smyslu § 104 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), proto odvolací soud posoudil jako nedůvodnou.

8. Na základě důkazů zopakovaných a provedených v odvolacím řízení odvolací soud dospěl k závěru, podle něhož všechna usnesení valné hromady nejsou v souladu se stanovami a zákonem o politických stranách, neboť navrhovateli bylo jako členu hnutí odepráno právo účastnit se valné hromady, volit a být volen do orgánů hnutí. K závěru o nesouladu se stanovami hnutí a se zákonem o politických stranách dospěl i ve vztahu k rozhodnutí předsednictva hnutí ze dne 11. 3. 2014 o ukončení členství H. J. v hnutí, neboť bylo přijato předsednictvem hnutí, jež bylo ustanoveno rozhodnutím, které je samo „v rozporu se stanovami, zákonem i Listinou základních práv a svobod“.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

9. Proti rozsudku odvolacího soudu v rozsahu prvního výroku podalo hnutí dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 o. s. ř., majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a to zda soud může posuzovat soulad rozhodnutí orgánu politického hnutí se zákonem a stanovami v řízení podle § 16a odst. 1 zákona o politických stranách, aniž se navrhovatel předtím obrátí se žádostí o zjednání nápravy na rozhodčí orgán politického hnutí postupem podle § 16a odst. 2 zákona o politických stranách.

10. Závěr odvolacího soudu (jímž byla zmíněná otázka zodpovězena kladně) je podle dovolatele v rozporu s ustálenou judikaturou dovolacího soudu (dovolatel výslovně odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. [29 Odo 649/2001](#), uveřejněné pod č. 11/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ze dne 31. 5. 2005, sp. zn. [30 Cdo 1435/2004](#), ze dne 10. 4. 2007, sp. zn. [30 Cdo 563/2007](#), ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. [22 Cdo 245/2006](#), a ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. [29 Cdo 3969/2013](#)). Podle přesvědčení dovolatele, obrátil-li se v projednávané věci navrhovatel přímo na soud, aniž předtím požádal o zjednání nápravy rozhodčí výbor hnutí (ve smyslu § 16a odst. 2 zákona o politických stranách), měl odvolací soud řízení zastavit podle § 104 odst. 1 o. s. ř. pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení.

11. Cituje nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. [Pl. ÚS 33/97](#), dovolatel namítá, že byl porušen princip dělby moci. Podle dovolatele si soud nemůže vybrat, zda použije ustanovení zákona, anebo ne, protože je vázán zákonem a je povinen jej použít (dovolatel dále výslovně odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 6. 1994, sp. zn. [III. ÚS 26/94](#), ze dne 4. 7. 1996, sp. zn. [III. ÚS 80/96](#), ze dne 4. 3. 1999, sp. zn. [IV. ÚS 221/98](#), a na usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 1998, sp. zn. [I. ÚS 471/97](#)).

12. Dovolatel má za to, že „jedině tehdy, dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc podle článku 95 odst. 2 Ústavy Ústavnímu soudu. Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. [Pl. ÚS 8/09](#), má soud toto oprávnění proto, že by jinak musel daný právní předpis aplikovat“. Odvolací soud přitom ani neaplikoval výslovné ustanovení zákona, ani nepředložil věc k Ústavnímu soudu.

13. Dovolatel dále namítá, odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 6. 2006, sp. zn. I. ÚS 50/2003, že některé důkazy odvolací soud zhodnotil v odůvodnění svého rozhodnutí, zatímco jiné jen zmínil, aniž by bylo zřejmé, co z nich odvolací soud dovodil. Některými námitkami dovolatele se pak odvolací soud vůbec nezabýval, čímž podle dovolatele porušil zásadu dvouinstančnosti řízení a jeho právo na spravedlivý proces.

14. Dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud první výrok rozsudku odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, anebo aby tento výrok zrušil a „řízení zastavil z důvodu nedostatku podmínek řízení“.

15. Navrhovatel se k dovolání hnutí nevyjádřil.

III.

Přípustnost dovolání

16. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. k otázce výkladu § 16a odst. 2 zákona o politických stranách, v rozhodování dovolacího soudu dosud neřešené. Dovolání je i důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Podle § 16a zákona o politických stranách dotýká-li se rozhodnutí orgánu strany a hnutí skutečností vyznačovaných v rejstříku stran a hnutí (§ 9), může člen této strany a hnutí do 6 měsíců od přijetí takového rozhodnutí požádat okresní soud o určení, zda je takové rozhodnutí v souladu se zákonem a stanovami (odstavec 1). Nejde-li o zrušení strany a hnutí, lze návrh podle odstavce 1 podat, jen pokud rozhodčí orgán strany a hnutí nevyhověl žádosti člena o zjednání nápravy anebo o ní nerozhodl do 30 dnů ode dne jejího podání (odstavec 2). Soud v řízení postupuje podle občanského soudního řádu. Člen strany a hnutí, který tento návrh podal, zašle jeho opis s vyznačeným dnem jeho převzetí soudem ministerstvu (odstavec 3).

K povaze soudního přezkumu rozhodnutí orgánu strany a hnutí

18. Ustanovení § 16a odst. 1 zákona o politických stranách upravuje podmínky, za nichž může být rozhodnutí orgánu strany nebo hnutí přezkoumáno soudem. Právo obrátit se na soud přitom omezuje jak z hlediska osobního, tak i z hlediska věcného a časového. Uplatnit je může toliko člen strany či hnutí (osobní omezení), pouze tehdy, dotýká-li se rozhodnutí orgánu strany nebo hnutí skutečností vyznačovaných v rejstříku stran a hnutí (omezení věcné) a konečně pouze do uplynutí prekluzivní lhůty šesti měsíců ode dne přijetí rozhodnutí (omezení časové).

19. Ústavní soud již v nálezu ze dne 27. 12. 2011, sp. zn. [II. ÚS 1969/10](#), objasnil, že § 16a zákona o

politických stranách je třeba vykládat extenzivně s tím, že soudu přísluší přezkoumat napadené rozhodnutí orgánu politické strany z hlediska možného zásahu do základních práv jejích členů, třebaže se netýká skutečností vyznačovaných v rejstříku stran a hnutí dle § 9 zákona. Význam tohoto nálezu je třeba chápat právě tak, že jím došlo k rozšíření okruhu rozhodnutí, jež podléhají soudnímu přezkumu, nikoliv však k prohloubení soudní ingerence do činnosti politických stran. K této interpretaci se Ústavní soud přihlásil ve svém usnesení ze dne 15. 10. 2013, sp. zn. [III. ÚS 2683/13](#), v němž připomněl, že zmíněný nálezh především zdůraznil povinnost obecných soudů plynoucí z čl. 1 odst. 1 a čl. 4 Ústavy České republiky interpretovat § 16a zákona o politických stranách prizmatem v nálezu předestřených aspektů ústavního požadavku respektu k vnitrostranické demokracii a bez ohledu na úzce a nedostatečně vymezený rámec v § 16a odst. 1 a § 9 zákona o politických stranách. Připustil přezkum rozhodnutí vnitrostranických orgánů z hlediska možného zásahu do základních práv stěžovatele jako člena politické strany konkrétní činností politické strany při současném respektování zásady plynoucí z § 3 odst. 1 zákona o politických stranách, dle níž mohou státní orgány do postavení a činnosti politických stran zasahovat jen na základě zákona a v jeho mezích (srov. dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. [28 Cdo 4379/2014](#), ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. [28 Cdo 4129/2015](#), či ze dne 27. 6. 2017, sp. zn. [28 Cdo 1963/2016](#)). Stejně závěry se prosadí též v poměrech politických hnutí.

20. Soud v řízení podle § 16a odst. 1 zákona o politických stranách přezkoumává, zda je napadené rozhodnutí orgánu strany (hnutí) v souladu se zákonem a stanovami strany (hnutí). Shledá-li rozpor napadeného rozhodnutí orgánu strany (hnutí) se zákonem nebo stanovami strany (hnutí), vysloví výrokem jeho neplatnost [srov. obdobné závěry přijaté při výkladu § 11 odst. 3 věty třetí zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), ve znění účinném do 31. 12. 2013, v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. [29 Cdo 383/2010](#), uveřejněném pod č. 58/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 58/2012“), či výslovnou úpravu v poměrech spolků v § 258 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“) či v poměrech obchodních korporací v § 191, § 428, § 663 a § 702 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)].

21. Ustanovení § 16a odst. 1 zákona o politických stranách upravující předpoklady a podmínky pro soudní přezkum rozhodnutí orgánu strany (hnutí) vylučuje, aby platnost tohoto rozhodnutí byla přezkoumávána jiným než v tomto ustanovení upraveným postupem. Platnost rozhodnutí orgánu strany (hnutí) tudíž nelze napadat návrhem na určení neplatnosti podle § 80 o. s. ř. a ani nemůže být přezkoumávána jakožto předběžná otázka v jiném soudním řízení, neurčuje-li zvláštní právní předpis jinak. Opačný závěr by právní úpravu, začleněnou do § 16a odst. 1 zákona o politických stranách, činil nadbytečnou a vnášel by - v rozporu s principem právní jistoty - do poměrů stran, hnutí, jejich členů a koneckonců i třetích osob právní nejistotu (srov. obdobně i při výkladu § 11 odst. 3 věty třetí zákona o vlastnictví bytů R 58/2012).

K výkladu § 16a odst. 2 zákona o politických stranách

22. V požadavku zákona, aby se člen strany nebo hnutí pokusil - dříve než se obrátí na soud s návrhem na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu strany nebo hnutí - o zjednání nápravy cestou interního přezkumu, se projevuje zásada vnitřní autonomie politických stran a hnutí a z ní plynoucí princip minimalizace soudních zásahů do jejich vnitřních poměrů. Jinak řečeno, spory vzniklé uvnitř politické strany či hnutí by měly být řešeny zásadně interní cestou; soud má zasahovat zpravidla pouze tehdy, jestliže vnitřní mechanismy nápravy selžou, nebo jsou nefunkční.

23. Orgánem, na který se člen strany (hnutí) musí obrátit před tím, než věc předloží soudu k rozhodnutí, je rozhodčí orgán strany nebo hnutí (§ 16a odst. 2 zákona o politických stranách). Tento orgán, ve stanovách konkretizovaný, je oprávněn zjednat nápravu, a to především způsobem ve

stanovách uvedeným [srov. § 6 odst. 2 písm. b) bod 6. zákona o politických stranách]. Neobsahují-li stanovy konkrétní úpravu, anebo vylučuje-li povaha věci použití prostředků zjednání nápravy ve stanovách uvedených, postupuje přiměřeným způsobem, jenž závadný stav odstraní (např. napadené rozhodnutí zruší, popř. vysloví jeho neplatnost).

24. Splnění zákonného požadavku na vyčerpání prostředků nápravy u rozhodčího orgánu strany (hnutí) je hmotněprávní podmínkou uplatnění práva na soudní ochranu přiznaného členovi strany (hnutí) v § 16a odst. 1 zákona o politických stranách. Jinými slovy, členovi strany (hnutí) vzniká právo podat návrh podle § 16a odst. 1 zákona o politických stranách pouze tehdy, požádal-li předtím rozhodčí orgán strany (hnutí) o zjednání nápravy, avšak tento orgán jeho žádosti nevyhověl, anebo o ní nerozhodl v zákonem stanovené lhůtě. Podá-li proto člen strany (hnutí) návrh na zahájení řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu strany (hnutí), aniž by byla splněna podmínka uvedená v § 16a odst. 2 zákona o politických stranách, soud takový návrh pro nedostatek aktivní věcné legitimize zamítne, aniž by se jím věcně zabýval.

25. Závěr odvolacího soudu, podle něhož nebylo v poměrech projednávané věci možné po navrhovateli rozumně požadovat, aby se před zahájením soudního řízení obrátil se žádostí o zjednání nápravy na rozhodčí orgán hnutí, nemá oporu v žádném zákonném ustanovení.

26. Z jednoho z napadených rozhodnutí valné hromady hnutí [rozhodnutí ad 11]) vyplývá, že rozhodčí orgán hnutí (kterým je rozhodčí výbor) byl ustanoven a byli zvoleni jeho noví členové, kteří nahradili dosavadní členy tohoto orgánu. Jak již bylo výše uvedeno, platnost tohoto rozhodnutí může být zpochybněna pouze zjednáním nápravy rozhodčím orgánem hnutí (§ 16a odst. 2 zákona o politických stranách), anebo (nedojde-li ke zjednání nápravy) rozhodnutím soudu vydaným v řízení podle § 16a odst. 1 zákona o politických stranách. Navrhovatel tudíž nemohl mít žádnou pochybnost o tom, na koho se mohl se žádostí o zjednání nápravy obrátit.

27. Skutečnost, že předmětem zjednání nápravy mělo být též rozhodnutí valné hromady hnutí o zvolení nových členů rozhodčího výboru, není podstatná. Rozhodčí orgán hnutí není soudním ani správním orgánem, na který by bylo možné vztáhnout pravidla o vyloučení osob z projednávání a rozhodování věci stanovená právními předpisy (srov. § 14 a násl. o. s. ř., popř. § 14 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu). Členům rozhodčího výboru hnutí proto příslušela působnost uvedená v § 16a odst. 2 zákona o politických stranách, jde-li o nápravu navrhovatelem napadených rozhodnutí valné hromady hnutí, a to včetně toho rozhodnutí, kterým byli zvoleni do svých funkcí.

28. Jako neopodstatněnou shledává Nejvyšší soud též obavu odvolacího soudu, podle níž nebylo možné „očekávat, že by (rozhodčí výbor) mohl cokoli vyřešit, pouze by došlo k prodloužení sporu“. Je totiž nepochybné, že členové rozhodčího výboru hnutí jsou povinni při výkonu své funkce postupovat s péčí řádného hospodáře (srov. § 159 odst. 1 o. z.). Už jen z tohoto důvodu nelze předjímat, jak by s (důvodnou) žádostí navrhovatele o zjednání nápravy naložili. Pokud by takové žádosti vyhověli, trvání sporu by se naopak výrazně zkrátilo. Ostatně, třicetidenní lhůta stanovená zákonem pro rozhodnutí rozhodčího výboru trvání sporu nijak výrazně neprodlužuje.

29. Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž není správné.

30. Je-li dovolání přípustné, přihlíží Nejvyšší soud i k jiným vadám řízení, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Taková vada je dána i tehdy, rozhodoval-li v prvním stupni věcně nepřislušný soud (srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2000, sp. zn. [20 Cdo 840/98](#), uveřejněného pod číslem 68/2000 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, či rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. [31 Cdo 4831/2017](#)).

31. Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. [29 Cdo 3307/2016](#) (jež bylo na jednání občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu konaném dne 13. 2. 2019 schváleno k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek), formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož s účinností od 1. 1. 2014 je řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu právnické osoby nesporným řízením, a to řízením ve statusových věcech právnických osob ve smyslu § 85 písm. a) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále též jen „z. ř. s.“), v němž jsou k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy [§ 3 odst. 2 písm. a) z. ř. s.].

32. Jak Nejvyšší soud vysvětlil výše, v řízení podle § 16a zákona o politických stranách soud posuzuje (přes nepřesné vyjádření zákona) platnost napadeného rozhodnutí orgánu politické strany (hnutí); je-li rozhodnutí v rozporu se zákonem nebo stanovami, vysloví (zpravidla) jeho neplatnost. I v tomto řízení, bylo-li zahájeno po 31. 12. 2013, jsou proto k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy.

33. Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že v § 16a odst. 1 zákona o politických stranách je jako věcně příslušný soud k projednání a rozhodnutí věci uveden okresní soud a v § 16a odst. 3 věty první téhož zákona je stanoveno, že soud v řízení postupuje podle občanského soudního řádu. Tato zákonná ustanovení totiž byla přijata v poměrech procesní úpravy účinné do 31. 12. 2013, podle které byly k projednání a rozhodnutí statusových věcí všech právnických osob (s výjimkou statusových věcí obchodních společností, družstev a jiných právnických osob podle části první, druhé a čtvrté zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, zrušení obecně prospěšných společností, nadací, nadačních fondů, státních podniků a veřejně výzkumných institucí, jejich likvidace a jmenování likvidátora a jmenování nových členů správní rady nadace nebo nadačního fondu) věcně příslušné okresní soudy [srov. § 9 odst. 1, odst. 3 písm. b), d), e), f) a v) o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2013]. Zákon o zvláštních řízeních soudních věcnou příslušnost soudů k projednání a rozhodnutí statusových věcí všech právnických osob sjednotil tak, že nadále budou tyto věci v prvním stupni projednávat a rozhodovat krajské soudy [srov. též důvodovou zprávu k návrhu zákona o zvláštních řízeních soudních (sněmovní tisk číslo 931/0, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období 2010 - 2013)]. Tím došlo zároveň k nepřímé novelizaci shora citovaných ustanovení zákona o politických stranách (lex posterior derogat priori).

34. Rozhodl-li ve věci jako soud prvního stupně okresní soud a odvolací soud jeho rozhodnutí podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. nezrušil a věc podle § 221 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nepostoupil krajskému soudu jako soudu věcně příslušnému, zatížil řízení vadou, která mohla mít (a měla) za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

35. Nejvyšší soud proto rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto v příslušném rozsahu zrušil i je a věc v tomto rozsahu postoupil Krajskému soudu v Ústí nad Labem jako soudu věcně i místně (§ 86 odst. 1 z. ř. s.) příslušnému (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

36. V řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu politické strany (hnutí), se rozhoduje usnesením (§ 25 odst. 1 z. ř. s.). Skutečnost, že soud nižšího stupně rozhodl o věci samé rozsudkem (ačkoliv měl rozhodnout usnesením), nezbavuje soud vyššího stupně povinnosti rozhodnout o opravném prostředku proti takovému rozhodnutí (o odvolání nebo o dovolání) usnesením. To, že soud rozhodl jinou - kvalitativně vyšší, leč v rozporu s procesním předpisem zvolenou - formou rozhodnutí, je vadou řízení, která nemohla mít vliv na správnost rozhodnutí (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1574/99). Proto Nejvyšší soud i v této věci rozhodl o dovolání usnesením (§ 243b ve spojení s § 223 o. s. ř.).

37. Právní názor Nejvyššího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g část věty první za středníkem, § 226 odst. 1 o. s. ř.).